

Underdånigt betänkande och förslag

angående

Lönereglering m. m.

för

Öfverintendentsembetet,

afgifvet den 16 Oktober 1877

af

i nåder förordnade Komiterade.

STOCKHOLM,
TRYCKT I CENTRAL-TRYCKERIET
1877.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

PHYSICS DEPARTMENT

REPORT OF THE

COMMISSION ON

1961

Stormäktigste, Allernådigste Konung!

Sedan Lönergleringskomitén den 13 sistlidne Juli afslutat sitt arbete angående reglering af Landtmäteristyrelsen, har Komitén, i enlighet med Eders Kongl. Maj:ts genom embetskrifvelse nämnde dag från Finansde-

partementet Komitén meddelade nådiga befallning, öfvergått till behandling af frågan om reglering af **Öfverintendentsembetet** och får nu i afseende å detta embetsverk i underdånighet afgifva följande betänkande och förslag.

Historik.

Vården och underhållet af kronan tillhörige byggnader och lägenheter samt kronogodsens äfvensom förvaltningen af dertill anslagne medel tillhörde i äldsta tider den allmänna drätsel- och näringsförvaltningen, riksskattmästaren och kammarrådet; men år 1634, då Stockholm i öfverståthållaren erhöll egen styresman, blefvo vården och underhållet af Kongl. slottet och kronans öfriga lägenheter i hufvudstaden åt denne öfverlemnade, hvarjemte särskilde hofarkitekter tillsattes för erforderliga arbeten af arkitektonisk och artistisk art. År 1697 utnämndes Tessin d. y. till »öfverintendent utaf alla Kongl. Maj:ts slott, hus, trädgårdar och byggnader», och åt honom anförtroddes ledningen vid återuppbyggandet af det sistnämnda år nedbrunna Kongl. slottet; men hufvuduppsigten öfver kronans hus i Stockholm likasom förvaltningen af de till deras underhåll anslagna medel ålåg fortfarande öfverståthållaren intill den 29 Augusti 1727, då en särskild Slottsbyggnadsdeputation med öfverintendenten såsom ledamot för samma ändamål tillsattes. Denna deputation efterträddes år 1766 af Slottsbyggnadsdirektionen, bestående af två rikets råd, under hvilka lydde öfverintendenten och slottsbyggnadsstaterna. År 1791 tillsattes en särskild befallningsman eller ståthållare för den återuppbyggda delen af Kongl. slottet och, sedan detsamma blifvit fullbordadt, upplöstes Slottsbyggnadsdirektionen år 1795. Då Ståthållareembetet på Stockholms slott år 1810 indrogs, trädde nämnda direktion åter i verksamhet och till dess biträde organiserades då Öfverintendentsembetet till ett särskildt embetsverk, efter att förut från år 1772 hafva varit såsom ett kontor uppfördt på slottsbyggnadsstaten. Slottsbyggnadsdirektionen upplöstes åter år 1818, samtidigt hvarmed Stockholms slott jemte hofstallet ställdes under det då återupplifvade Ståthållareembetet på Stockholms slott, men kronans öfrige byggnader i hufvudstaden, med hvilka öfverståthållaren förut haft befattning, under Öfverintendentsembetet, som egentligen från denna tid räknar sin verksamhet såsom sjelfständigt embetsverk. Till detsamma har sedermera öfverlemnats dels genom Kongl. brefvet den 6 Mars 1849 den Kammarkollegium förut tillhörande befattningen med kronans i civilt ändamål anslagna publika hus och byggnader utom Stockholm, hvilka icke äro ställda under annat embetsverks tillsyn, samt handläggning af administrativa frågor angående nybyggnad och underhåll af dessa hus och bygg-

nader, äfvensom nödiga inventariers anskaffande derstädes, dels ock genom Kongl. brefvet den 19 Oktober 1850 den Statskontoret dittills åliggande befattningen med kronans magasinsbyggnader såväl i hufvudstaden som i landsorterna samt behandlingen af frågor om deras nybyggnad och underhåll; hvarjemte, enligt Kongl. brefvet den 29 September 1876, de statens byggnader, som blifvit uppförde för folkskolelärareseminiarierna eller eljest åt dem upplåtne, stälts under Öfverintendentsembetets förvaltning. Med embetsverket förenades år 1830 Kongl. Museum och år 1866 dels, enligt Kongl. brefvet den 7 Augusti, Lifrustkammaren dels ock, enligt Kongl. brefvet den 26 Oktober, efter det Museum upphört, nuvarande Nationalmusei konstafdelning; men genom Kongl. brefvet den 31 December 1868 förordnades, att den åt Öfverintendentsembetet genom nådiga brefven den 7 Augusti och 26 Oktober 1866 uppdragna befattning med vården och förvaltningen af statens i Nationalmuseum förvarade och dermed i sammanhang ställda konstsamlingar, äfvensom af Lifrustkammaren och dermed förenade sanlingar skulle med år 1868 upphöra samt intendenten vid Museum derefter bestrida de till samma förvaltning hörande göromål.

Instruktion för Öfverintendentsembetet utfärdades först den 18 Juni 1864, hvarförinnan embetets åligganden voro genom särskilda nådiga bref och föreskrifter bestämda. Enligt denna instruktion, som ännu är gällande, utom hvad angår embetets befattning med Kongl. Museum, utgöres Öfverintendentsembetet af en öfverintendent såsom chef med biträde af en ritnings- och byggnadsafdelning samt en kansli- och kameralafdelning, bestående den förra afdelningen af en intendent, tre förste och fyra andre arkitekter samt den senare eller kansli- och kameralafdelningen af en sekreterare, en kamrerare tillika kassör, en kanslist och en kammarskrifvare. Den år 1858 för embetet fastställda, ännu oförändrade personalstat upptager enahanda tjänstemän, dock att förste arkitekterna der benämnas arkitekter och de öfrige arkitekterna konduktörer samt kanslist- och kammarskrifvarebefattningarne äro sammanslagna till en tjänst, med öfverintendenten lemnad rätt att efter godtfinnande samma befattningar åter skilja. För närvarande innehafvas också dessa på förordnande tills vidare af särskilda personer.

Till Öfverintendentsembetets åligganden hörer: *att* afgifva underdåniga utlåtanden i alla byggnadsfrågor, öfver hvilka Kongl. Maj:t i nåder infordrar embetets yttrande, äfvensom att i afscende å byggnadsväsendet i riket sjelft hos Kongl. Maj:t göra sådana underdåniga framställningar, hvartill omständigheterna föranleda; *att* med råd och upplysningar i bygg-

*Instruktionen
af år 1864.*

nadsärenden tillhandagå offentliga auktoriteter samt menigheter; *att*, då sådant af Kongl. Maj:t i nåder anbefalles, uppgöra ritnings- och kostnadsförslag till byggnadsarbeten för kronans räkning; *att* granska och, när så erfordras, omarbета ritnings- och kostnadsförslag till offentliga byggnader, som för menigheters räkning uppföras och äro af beskaffenhet att ritningar till desamma böra, enligt gällande författningar, underställas Kongl. Maj:ts nådiga pröfning, äfvensom till på- eller tillbyggnader och betydliga reparationer, hvarigenom dylika byggnaders indelning, inredning eller yttre form förändras; *att*, der förslagsritningar ej kunna i orten åstadkommas, tillhandagå offentliga auktoriteter och menigheter med upprättande af sådana; *att* utöfva tillsyn öfver kronans i civilt ändamål anslagna hus och byggnader, hvilka icke äro ställda under annat embetsverks förvaltning, samt handlägga administrativa frågor angående dessa byggnaders vård och underhåll; *att* i sådant hänseende till Kongl. Maj:t årligen före den 1 Februari inkomma med berättelse om det förflutna årets arbeten samt generalförslag öfver användande af det löpande årets tillgångar å de på sjunde hufvudtiteln uppförda statsanslagen för byggnader och reparationer i Stockholm och landsorterna; *att* gå i författning om verkställighet ej mindre af de på grund af dessa generalförslag nådigst bifallna byggnads- och underhållsarbeten med flera åtgärder, än äfven i öfrigt af sådana byggnadsarbeten, hvilkas utförande Kongl. Maj:t kan pröfva skäligt åt embetet i nåder uppdraga; samt *att*, i enlighet med af Kongl. Maj:t meddelade föreskrifter, förvalta och redovisa de till embetets disposition ställda medel.

Under årets lopp utom generalförslagen möjligen förekommande reparationsarbeten vid kronans hus och byggnader eger embetet *att*, utan föregången underdånig anmälan, besörja, såvida vederbörande byggnadsanslag lemna tillgång och arbetena dels vid generalförslagets upprättande icke kunnat förutses, dels till följd af sin beskaffenhet tariffva en mer än vanligt skyndsamt handläggning eller äro af ringare omfattning och kostnad; dock *att* i hvarje sådant fall hela utgiftssumman för en dylik åtgärd icke må öfverskrida 500 kronor, med rättighet för Öfverintendentsembetet *att*, i mån af skeende upptäckter under fortgången af de för året bifallna byggnadsarbetena, uppskjuta hvad som antingen icke befinnes ändamålsenligt eller eljest kunde möta svåra hinder för verkställigheten. För åstadkommande af kontroll från det allmännas sida deröfver, *att* byggnader fullbordas i enlighet med fastställda ritningar, eger Öfverintendentsembetet, vid insändande till nådig pröfning af hos embetet handlagda ritningsmål,

särskildt fästa Kongl. Maj:ts uppmärksamhet å de byggnadsföretag, i afseende å hvilkas utförande i öfverensstämmelse med ritningarne en dylik kontroll företrädesvis kan anses behöflig; och, i händelse Kongl. Maj:t derefter, i sammanhang med fastställelse af ritningarne, pröfvar skäligen sådant föreskrifva, åligger det embetet att, efter pastorsembetets eller annan vederbörande myndighets i god tid skeende anmälan om byggnadsarbetets bringande till verkställighet, uppdraga åt någon af sina vid ritnings- och byggnadsafdelningen anstälde tjänstemän att, enligt de närmare föreskrifter, som af embetet meddelas, företaga inspektionsresor till besigtigande af dylika byggnadsarbeten; egande dervid bemälte tjänsteman att tillse, det de fastställda ritningarne behörigen följas, och, der sådant af behovet påkallas, tillhandtagå med erforderliga råd och upplysningar äfvensom att, efter verkställda uppdrag, med berättelse derom till embetet inkomma. Skulle, efter sådan inspektionsresa eller annars, till Öfverintendentsembetets kunskap komma, att den eller de, som hafva befattning med verkställigheten af byggnader, hvilka för allmänna medel uppföras, antingen afvika från de af Kongl. Maj:t fastställda byggnadsritningarne eller gå till väga på vårdslöst eller felaktigt sätt i afseende å arbetets utförande, eger embetet att genast fästa Kongl. Maj:ts vederbörande Befallningshafvandes uppmärksamhet å förhållandet eller, der omständigheterna sådant föränleda, anmäla saken hos Justitiekanslern till anställande af laga åtal mot den eller dem, som vederbör.

Öfverintendenten samt, efter underdånig anmälan af honom, intendenten, förste arkitekter, sekreteraren äfvensom kamreraren och kassören utnämnas af Kongl. Maj:t. Öfrige tjänstemän tillsättas af embetet, som jemväl eger att i mån af behof antaga extra ordinarie tjänstemän samt utse vaktbetjente. Till ordinarie tjänsteman vid ritnings- och byggnadsafdelningen må ingen antagas, som icke genomgått byggnadsskolan vid Akademien för de fria konsterna och från samma skola blifvit utskrifven med betyg om godkända kunskaper eller kan förete behörigt intyg öfver motsvarande insigter. För kompetens till tjänstebefattning vid kansli- och kameralafdelningen gäller hvad i allmänhet om inträde i rikets administrativa embetsverk är eller framdeles kan varda föreskrifvet.

Öfverintendenten afgör allena alla i Öfverintendentsembetet förekommande ärenden, i närvaro af intendenten samt sekreteraren äfvensom de bland arkitekterne, som öfverintendenten kan finna skäl tillkalla; och ega de närvarande tjänstemännen att, en hvar inom gränserne för de honom tillhörande tjänsteåligganden, yttra sina åsigter samt, derest dessa vid be-

slutets fattande icke öfverensstämma med chefens mening, få desamma i protokollet antecknade; skolande, då skiljaktiga meningar förekommit i mål, som bör hos Kongl. Maj:t anmälas, protokollsutdrag, upptagande desamma, bifogas den underdåniga skrifvelsen. I ärenden, hvilka ej tåla uppskof eller äro af mindre vikt, eger dock öfverintendenten eller den hans ställe företräder att, utan samråd med nyss omförmälde tjänstemän, fatta beslut samt meddela befallningar om nödiga verkställighetsåtgärder, hvilka beslut dock skola vid nästa sammanträde i Öfverintendentsembetet till protokollet anmälas.

Vid öfverintendentens frånvaro inträder intendenten, med bibehållande af sina öfriga göromål och utan särskild ersättning, i utöfning af chefsbefattningen, dock icke under längre tid än fjorton dagar, samt derefter intill dess Kongl. Maj:t på Öfverintendentsembetets underdåniga anmälan meddelat embetet nådig föreskrift angående chefskapets bestridande; dock må ej under öfverintendentens frånvaro afgöras frågor om tjänstemäns eller vaktbetjentes till- och afsättning eller åläggande af ansvar för fel i tjensten, hvarunder likväl ej inbegripes afstängning från tienstens utöfning.

Öfverintendenten eger vid förefallande behof åtnjuta fjorton dagars tjenstledighet, hvarom anmälan likväl skall göras hos Chefen för Finansdepartementet. Önskar öfverintendenten tjenstledighet under längre tid, skall han derom göra underdånig ansökan hos Kongl. Maj:t. Uppkommer behof af tjenstledighet för tjänsteman inom embetet, eger detsamma att sådan bevilja för högst tre månader; hvaremot tjenstledighet för längre tid skall sökas hos Kongl. Maj:t. Under tjänstemans ledighet, då Kongl. Maj:t icke, i sammanhang med beslut derom, förordnat annan person att den lediges tjenstgöring bestrida, må sådant förordnande af embetet meddelas.

I fråga om personalens tjensteåligganden och göromålens fördelning i allmänhet mellan tjänstemännen innehåller vidare instruktionen följande bestämmelser.

Öfverintendenten — hvilken i denna egenskap, enligt gällande stadgar för Akademien för de fria konsterna, är ständig präses i samma Akademi — ansvarar i första rummet inför Kongl. Maj:t, att Öfverintendentsembetets verksamhet motsvarar dess bestämmelse, och skall derföre tillse, att tjänstemännen med nit, skicklighet och drift fullgöra sina skyldigheter; hvarjemte han eger bestämma tid för embetets sammanträden, öppna ankommande bref och utöfva inseende öfver förvaltningen af de till embetet ingående medel.

Intendenten förestår, såsom ofvan är nämndt, chefsbefattningen vid öfverintendentens frånvaro samt handlägger företrädesvis till embetets granskning öfverlemnade ritningsmål af beskaffenhet att påkalla en vidsträckt och mognad erfarenhet i byggnadsväg äfvensom förekommande ärenden rörande kronans hus och byggnader i landsorterna, upprättar det med afseende å dem anbefalda generalförslag, afgifver utlåtanden i alla dithörande ärenden och besörjer kompletterandet af de öfver samma byggnader upprättade, hos embetet förvarade liggare, innefattande såväl ritningar öfver berörda hus och byggnader, som deröfver upprättade beskrifningar.

Arkitekterna hafva att utarbета de till deras behandling öfverlemnade ärenden, dervid det åligger dem: *att*, derest erforderlig kännedom om lokalförhållanden jemte öfriga vilkor, hvarå ritning bör sig grunda, icke kan af de till Öfverintendentsembetet inkomna handlingar rörande byggnadsföretag inhemtas, derom hos embetet oförtöfvadt göra skriftlig anmälan, med uppgift å de erforderliga upplysningarne, om hvilkas infordrande från vederbörande Öfverintendentsembetet derefter går i författning; *att* upprätta byggnadsritningar, hvilka skola tjena till efterrättelse vid utförandet, i så stor skala att säkra mått derå kunna tagas, samt uppdraga desamma noggrannt och tydligt i linier så att de, när laving eller färgläggning användes, icke mista något af sin vägledande egenskap, utan snarare derigenom förtydligas; skolande byggnadsritning innehålla, om den afser ny kyrkobyggnad, plan, façader af torn-, chor- och långsidorna, tvärgenomskärning, åtminstone en del af längdgenomskärningen för utvisande af läktarehöjd, takstolsfördelning och tornsammansättning samt detaljer af sådana byggnadsdelar, som äro af den invecklade eller grannliga beskaffenhet, att därför icke kan i förenämnda ritningar redogöras, men, om ritningen afser annan byggnad, planer till alla våningar, med afseende å hvilka olikheter i indelningen förekomma, en eller, om planens beskaffenhet dertill gifver anledning, flere façader samt genomskärning å en eller flera delar af huset; *att* till ifrågasatta byggnadsföretag uppgöra fullständiga kostnadsförslag, grundade på de prisuppgifter å byggnadsmaterialier och arbetsbiträden inom de särskilda länen, hvilka genom länsstyrelsernas försorg Öfverintendentsembetet ärligen tillsändas; *att*, sedan ett mål blifvit fullständigt utarbetadt, ingifva de uppgjorda ritnings- och kostnadsförslagen till Öfverintendentsembetet tillika med särskildt memorial, innehållande hvad arkitekten kan anse af nöden att meddela i afseende å viktiga konstruktiva detaljer, hvilka icke kunnat å ritningen antydvas, jemte flera

till ärendets utredning hörande omständigheter; samt *att*, vid utarbetande af sådana mål, som icke åtföljas af ritningar eller påkalla upprättande af dylika, föreslå åtgärder, som af Öfverintendentsembetet böra vidtagas.

Dessutom skall en af arkitekterna efter förordnande af Öfverintendentsembetet, med biträde af extra ordinarie tjänstemän, som dertill af embetet utses, utöfva närmaste tillsynen öfver kronans hus och lägenheter i hufvudstaden och dervid förekommande byggnads- och reparationsåtgärder samt i fråga om dessa egendomar fullgöra enahanda åligganden, som, enligt hvad ofvan är sagdt, tillkomma intendenten i afseende å kronans hus och byggnader i landsorterna.

Sekreteraren åligger att bereda och föredraga alla till Öfverintendentsembetet inkommande mål, uppsätta, kontrasignera och afsända beslutade utlåtanden jemte andra utgående expeditioner med undantag af invisningar, föra embetets diarium, tillse att koncepter, ritningar och till kansliet hörande handlingar hållas i god ordning samt vaka öfver protokollsföringen och öfriga kansligöromålens behöriga verkställande.

Kamreraren är embetets uppbördsman och redogörare, i hvilken egenkap han har att qvittera alla till embetet inflytande medel. Honom åligger derjemte: *att* hålla moträkning med riksbanken öfver embetets der insatta och derifrån uttagna medel samt i öfrigt föra alla med afseende å dessa medels disposition och redovisning nödiga anteckningar och räkenskaper; *att* till siffran granska alla till embetet inkomna räkningar, besörja insättning i och uttagning från banken af embetets medel samt verkställa alla beslutade utbetalningar; *att* hvarje fjortonde dag eller, om till följd af skedda utbetalningar så erfordras, hvarje vecka till embetets protokoll afgifva rapport angående kassans ställning; samt *att* årligen inom Mars månads utgång, i enlighet med fastställt formulär, upprätta embetets hufvudbok för det föregående året.

Kanslisten och *kammarskrifvaren* skola tjänstgöra inom kansli- och kameralafdelningen efter den fördelning af göromålen dem emellan, hvarom embetet eger meddela närmare föreskrifter. De bestrida protokollsföring och biträda med skrivelser uppsättning och expedierande, med granskning af räkningar och inventarieförteckningar samt med arkivgöromål.

Instruktionen innehåller dessutom föreskrifter om sättet för ärendenas behandling och åtskilliga andra bestämmelser, för hvilka, derest de synas påkalla någon ändring, Komitén vill framdeles i underdånighet redogöra.

Uti underdånig skrifvelse den 19 Juni 1865 har embetet, på grund af sitt åliggande att rörande byggnadsväsendet i riket hos Kongl. Maj:t göra de framställningar, hvar till omständigheterna kunna föranleda, såsom en särdeles väsentlig angelägenhet anmält behovet af tillsyn öfver byggnadsarbetena i riket, och i sådant afseende anført: *att* embetet väl redan, på grund af gällande instruktion, egde att, vid insändande till nådig pröfning af hos embetet handlagda ritningsmål, särskildt fästa Kongl. Maj:ts uppmärksamhet på de byggnadsföretag, öfver hvilkas utförande i öfverensstämmelse med ritningarne en kontroll företrädesvis kunde anses behöflig, äfvensom att, i händelse Kongl. Maj:t derefter, i sammanhang med fastställande af ritningen, skulle pröfva skäligt sådant föreskrifva, låta besigtiga dylika byggnader, samt, derest desamma skulle befinnas vårdslöst eller felaktigt utförda, sådant i laga ordning beifra, men att en dylik föreskrift, i följd af dess tillämpning endast i ett och annat ovanligare fall, dock icke kunde utöfva den verkan i afseende på byggnadsväsendets behöriga handhafvande, som embetet funne vara af behovet påkallad; *att* ej sällan ritningar till kommuners byggnader, synnerligast kyrkor, blefve med ospard möda af Öfverintendentsembetets arkitekter utarbetade och af församlingarne, under erkännande af dessa ritningars stora företräden framför dem, hvilka kunnat i orten åstadkommas, antagna, men vid byggnadernas utförande så ofullständigt följda, eller ock byggnadsföretagen i öfrigt så litet tillgodosedda, att deraf uppstode oriktiga proportioner och äfven betydande konstruktiva brister, hvarigenom byggnaderna i större eller mindre mån förfelades; *att* äfven i afseende å upprättande af förslag till reparationer samt tillsyn öfver de arbeten, som årligen verkställes vid kronans, under Öfverintendentsembetets förvaltning ställda egendomar i landsorterna, en fullständigare tillsyn vore behöflig; samt *att* det visserligen, enligt äldre författningar, åläge Kongl. Maj:ts Befallningshafvande att, genom sina underlydande tjänstemän eller dertill särskildt förordnade byggnadskunnige män, utöfva tillsyn öfver omfördäda reparationsarbeten, men att icke sällan dervid yppats brist å till ett sådant uppdrag lämpliga personer; på grund af hvilket allt Öfverintendentsembetet föreslog att, till åstadkommande af en tillförlitligare kontroll öfver byggnadsarbetens riktiga och ändamålsenliga utförande än dertill förrinnan funnits att tillgå, särskilde byggnadskunnige tjänstemän, under benämning af länsarkitekter, måtte i vissa delar af riket anställas med hufvudsakligen följande åligganden: *att* afgifva utlåtanden i alla frågor rörande husbyggnader, öfver hvilka Öfverintendentsembetet eller någon af

Öfverintendents-
 embetets
 förslag år
 1865.

länsstyrelserna inom det distrikt, der arkitekten vore anställd, kunde infordra hans yttrande; *att* biträda länsstyrelserna inom distriktet med utöfvande af tillsynen öfver kronans, under Öfverintendentsembetets förvaltning ställda egendomar derstädes, och i sådant hänseende tillhandagå med uppgörande af kostnadsförslag såväl vid de årliga ekonomiska besigtningarne, som vid af- och tillträdessyner å boställen inom nämnda egendomar äfvensom vid entreprenadkontraktens upprättande samt med tillsyn öfver beslutade byggnadsarbeten och deras afsynande; *att*, när sådant af Öfverintendentsembetet anbefaldes, uppgöra ritnings- och kostnadsförslag till ny- eller tillbyggnader vid nämnda egendomar; *att*, der så åstundades, tillhandagå offentliga auktoriteter och menigheter med råd och upplysningar vid deras byggnadsföretag inom distriktet och biträda dem med uppgörande af ritningar och kostnadsförslag till ny- eller ombyggnader af den beskaffenhet, att ritningar dertill borde underställas Kongl. Maj:ts nådiga pröfning, äfvensom vid uppgörande eller granskning af entreprenadkontrakter samt afsynande utaf nyssnämnda byggnadsföretag; *att*, der tid och omständigheter sådant medgäfvæ, jemväl biträda enskilde med råd och upplysningar i byggnadsfrågor; *att* vid resor inom distrikterna vaka deröfver, att af Kongl. Maj:t faststälde byggnadsritningar vid byggnadernas utförande noga följdes, samt, der sådant skulle befinnas icke ega rum, derom hos Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i länet göra anmälan; och *att* biträda vid värden af inom distrikterna befintliga byggnader af antiqvariskt värde. I fråga om antalet af desse tjenstemän hemstälde embetet, att de måtte bestämmas till 7, hvardera med ett distrikt af 3 eller 4 län, samt beträffande deras aflöning, att densamma skulle utgå med lika belopp, som för embetets förste arkitekter, eller 2,000 riksdaler, att bestridas antingen endast af statsverket eller till hälften af statsverket och till hälften af de hvarje distrikt tillhörande länen, samt att särskild ersättning för vissa betydligare förrättningar borde länsarkitekten tillkomma af den, vare sig kronan, offentlig auktoritet, menighet eller enskild person, som förrättningen påkallat.

Vid underdånig föredragning inför H. M. Konungen i Statsrådet den 13 Oktober 1865 af Öfverintendentsembetets ifrågavarande skrifvelse anförde föredragande Departementschefen, att han, rörande behöfligheten af en förbättrad och mera verksam tillsyn öfver byggnadsväsendet i landsorterna, än dittills funnits att tillgå, vore, med hänsigt till såväl kronans som kommuners och enskildes intresse i detta afseende, af samma mening som Öfverintendentsembetet, och ansåg, att berörda behof icke kunde på

ett ändamålsenligare sätt afhjelpas, än embetet föreslagit, eller genom anställande i landsorterna af teoretiskt bildade och erfarne arkitekter, med verkningsskrets hvardera inom ett behörigen afpassadt distrikt; att han, som ansåge länsarkitekternes antal böra blifva 8 i stället för 7, såsom Öfverintendentsembetet föreslagit, i fråga om deras aflöning ej funne skäl att afvika från det förslag, embetet i sådant afseende framställt, men att honom syntes billigt, att kostnaden för en inrättning, sådan som den ifrågasvarande, hvaraf nyttan till en betydlig del komme kommunerna och de enskilde direkte till godo, icke mer än till hälften bestredes af statsverket och att den återstående hälften skulle utgå från länen, hvilkas bidrag i sådant hänseende icke skulle komma att öfverstiga några hundra riksdaler för hvarje län; hvarföre Departementschefen underdånigst hemställde om aflåtande till Rikets Ständer af det nådiga förslag, att till löner för åtta länsarkitekter med de åligganden, som Öfverintendentsembetet uppgifvit, måtte, under vilkor att vederbörande landsting, derom hörde, åtog sig att till enahanda ändamål utgöra samma belopp, anvisas och i riksstaten uppföras en summa af 8,000 riksdaler riksmünt; hvilken hemställan af H. M. Konungen bifölls.

Vid ärendets behandling i Rikets Ständers Statsutskott den 16 Februari 1866 yttrade Utskottet, bland annat, följande: »Äfven med erkännande af behöfligheten utaf en förbättrad och mera verksam tillsyn öfver byggnadsväsendet i landsorterna, har Utskottet dock icke ansett sig deri ega tillräcklig anledning att för närvarande tillstyrka anvisande af statsmedel för ifrågasvarande ändamål. Då nämligen behofvet af sådana personer, för hvilkas anställande anslag nu blifvit äskadt, otvifvelaktigt i vida högre grad förefinnes för kommuner och enskilda personer, än för kronan, har det syns Utskottet mindre lämpligt att, innan ens vederbörande kommunalmyndigheter blifvit i ämnet hörde, anvisa statsmedel för tjänsternas bildande. Med mera skäl torde det böra på bemälda myndigheter i första hand bero att för behofvets fyllande vidtaga de förberedande åtgärder, som kunna finnas för ändamålet erforderliga; och hemställer i följd häraf Utskottet, att Kongl. Maj:ts ifrågasvarande nådiga framställning icke må af Rikets Ständer bifallas.» Denna Utskottets hemställan blef ock af Rikets Ständer gillad.

Efter denna utgång af frågan öfversändes af chefen för Öfverintendentsembetet till de särskilda landstingens ordförande en promemoria angående behofvet af tillsyn öfver verkställigheten af allmänna, civila byggnader jemte uppgift om hvad vid frågans behandling hos Kongl. Maj:t och

Rikets Ständer förekommit, med begäran, att vid näst sammanträdande landsting framställning måtte göras om anvisande af medel för länsarkitekttjänsters inrättande i enlighet med Öfverintendentsembetets ofvannämnda förslag och under förutsättning, att staten bidroge med hälften af derför erforderliga kostnadsbelopp; men samtliga landstingen, med undantag af ett, afslogo denna framställning, anförande såsom hufvudsakligt skäl bristen på tillgångar, de flesta dock med erkännande af den nytta, dylika tjänsters inrättande borde kunna medföra. Westmanlands läns landsting ensamt förklarade sig villigt ingå på förslaget och ingaf till Kongl. Maj:t underdånig anmälan derom; men vid underdånig föredragning häraf den 7 Februari 1868 fann Kongl. Maj:t, enär det icke visat sig, att förslaget om länsarkitekts anställande med något allmänare intresse omfattats inom de öfriga län, hvilka tillsammans med Westmanlands skulle utgöra ett gemensamt länsarkitektsdistrikt, berörda anmälan icke för det dåvarande föranleda till någon Kongl. Maj:ts åtgärd.

Öfverintendents-
embetets
skrifvelse år
1873.

I likhet med öfriga centrala embetsverk har sedermera Öfverintendentsembetet år 1873 afgifvit infordradt underdånigt utlåtande, dateradt den 25 November, angående förbättring af lönerna för dess embets- och tjänstemän; varande för hufvudsakliga innehållet af detta utlåtande redogjort i Komiténs underdåniga betänkande och förslag angående lönereglering för Kammarkollegium.

Öfverintendents-
embetets
verksamhet.

Innan Komitén öfvergår till redogörelse för Öfverintendentsembetets verksamhet, såvidt den kan utrönas af diarier, koncepter och öfriga hos embetet befintliga handlingar, torde till en början något närmare, än redan skett, böra angifvas omfånget och beskaffenheten af vissa embetets åligganden.

Beträffande först dess skyldighet att granska och, när så erfordras, omarbete ritnings- och kostnadsförslag till offentliga byggnader, som för menigheters räkning uppföras och äro af beskaffenhet, att ritningar till desamma böra uppgöras och underställas Eders Kongl. Maj:ts nådiga pröfning, innehåller Kongl. förordningen den 31 Juli 1776 i 1, 3 och 4 §§ följande bestämmelser: § 1. «Alla kyrkor, hus, broar och flere publique byggnader i städerna och på landet, som antingen för Wår och Kronans räkning eller ock af andre allmänna medel byggas, böra icke verkställas, innan ordenteligen författade Desseiner, såväl som kostnadsförslager blifvit af Wåre Befallningshafvande til Oss i underdånighet insände, at, sedan the genom Wårt Öfverintendentsembete äro öfversedde, gillade eller omgjorde, af Oss Sjelfve i Nåder approberas och stadfästas. Hvilket äfven bör iakttagas vid betydliga reparationer, som göra någon ändring uti

thesse byggnaders indelning eller utvärtes anseende. På the orter, ther förfarne byggmästare icke äro at tilgå, må vederbörande hafva frihet, at directe vända sig till Wårt Öfverintendentsembete om Desseiner, sedan alla the omständigheter blifvit upgifne, hvarpå sådane Desseiner böra sig grundas; § 3. »Wid kyrkors inredning med altare, predikstolar, orgverk och andre hufvudsakeliga prydnader, hvartil ofta betydelige penningesummor i brist af kunskap illa användas, bör hädanefter iakttagas, at inga sådane kyrkoprydnader förfärdigas, innan Desseinerne blifvit hos Oss i underdånighet företedde, at på sätt, som förut om byggnader stadgat är, af Wårt Öfverintendentsembete öfverses, och sedermera med Wår Egen Nådiga approbation til verkställighet befordras»; och § 4. »Enär grafvårdar, eller andre minnesmärken i kyrkorne af enskildte personer upresas, vele Wi äfven i Nåder hafva förordnat, at ritningarne theröfver til Wår approbation i underdånighet upvisas, på thet at sådane monumenter icke må, som ofta skedt, vanställa kyrkorne, i stället för at pryda the samma, utan fast häldre vara et minne för efterverlden om Wårt tidehvarfs insigt i konster och handaslögder. Och på thet thenna nyttiga författning icke må vara Wåre trogne undersåtare til tunga, vele Wi i Nåder tillåta, at Wårt Öfverintendentsembete med Desseiner och goda råd, utan någon afgift, går Private til handa, som sig anmäla, tå the vid handen gifva omständigheterna, hvilka thevid komma at iakttagas och kostnaden, som the vilja använda».

Kongl. Maj:ts förnyade nådiga militieboställsordning af den 23 Januari 1836 stadgar i § 11, att förslag till reparation eller ombyggnad af karaktershushus vid militieboställen skola granskas af Öfverintendentsembetet, och, jemlikt nådiga kungörelsen den 14 Augusti 1841, har embetet sig ålagd enahanda skyldighet beträffande härads- och stadsfängelser.

Vidare innehåller nådiga stadgan för rikets allmänna elementarläroverk den 29 Januari 1859 i § 127, att, om lärohus behöfver antingen nybyggas eller ock undergå sådan större reparation, som förändrar husets form och utrymme, ärendet skall, vare sig byggnadsföretaget bekostas af stiftsbyggnadskassan eller af vederbörande stad, underställas Öfverintendentsembetets granskning, äfvensom Kongl. kungörelsen den 21 Oktober 1864 i § 17, att före nybyggnad af lazarett eller kurhus eller sådan reparation af ett äldre, hvarigenom sjukrummens anordning i väsentligare mån förändras, de uppgjorda planerna derfor böra af vederbörande lazarettsdirektion underställas Sundhetskollegium, som deröfver skall inhemta Öfverintendentsembetets yttrande.

Angående antalet af de kronans hus och lägenheter, öfver hvilka Öfverintendentsembetet utöfvar tillsyn, inhemtas af embetets till Statskontoret den 14 September 1875 afgifna förteckning öfver statens berörda egendomar, att detsamma då uppgick i hufvudstaden till 28 — hvaribland 23 byggnader med sammanlagdt taxeringsvärde af 8,422,000 kronor, hvar-till sedermera kommit Generalstabens hus och magasinerna under stads-
huset — och i landsorterna till 41 med sammanlagdt taxeringsvärde af 3,680,890 kronor, ibland hvilka voro 8 Kongl. slott, deraf 5 äro upp-låtna till landshöfdingeresidens och landsstatsembetslokaler, 18 andra läns-residens, till en del med särskilda embetshus, 5 kronomagasin o. s. v.

Vidkommande de medel, som äro ställda under Öfverintendentsembe-tets förvaltning och redovisning, utgöras desamma, förutom anslagen till sjelfva embetet samt till skrifmaterialier och expenser, dels af det å riks-statens sjunde hufvudtitel uppförda anslaget till »byggnader och repara-tioner», utgående från och med innevarande år med 155,480 kronor, dels ock af de särskilda anslag, som i nåder anvisas för sådana nybyggnader eller andra tillfälliga byggnadsarbeten, som genom Öfverintendentsembetets försorg verkställas, hvilka sistnämnda anslag under senast förflutna 10 åren uppgått till ett sammanlagdt belopp af i det närmaste 4 millioner kronor. Härtill komma slutligen hyror och andra genom försäljning af obrukbara materialier och dylikt tillfälligtvis inflytande medel, hvilka år 1876 medfört en inkomst af 10,481 kronor 64 öre, nämligen tomtöresaf-gifter 400 kronor, hyresmedel för några magasins- och källarelägenheter 3,541 kronor 50 öre samt numera upphörd hyresersättning för Kongl. Humlegården 1,500 kronor, influtna medel för såld materiel 363 kronor 64 öre samt tillfällig brandskadeersättning 4,676 kronor 50 öre.

Efter hvad Öfverintendentsembetets diarium för år 1876 utvisar, har under samma år till embetet inkommit följande antal mål och ärenden, nämligen:

Kongl. bref ang. fastställelse å ritningar och kostnadsförslag.....	68
d:o ang. beslutade ombyggnader och reparationer, disposition af lägenheter i kronans hus m. m.....	40
Kongl. remisser ang. ändring i faststälde byggnadsplaner, disposition af lägenheter i kronans hus m. m.....	20

Transp. 128

För granskning öfverlemnade ritningar och kostnadsförslag ang.		
nya kyrkor	12	
reparation och restauration af kyrkor	9	
nya husbyggnader	26	
reparationer, om- och tillbyggnader af hus	37	
tornbyggnader (5), orgelfaçader (11), altare, altare- prydnader, vapenhus och läktare m. m.	22	
värme- eller vattenlednings anbringande	4	
husfaçader	2	
stadsplaner	12	124
Embetsverks och myndigheters skrivelser med begäran om erhållande af ritningar och kostnadsförslag ang.		
nya kyrkor	7	
nya husbyggnader	2	
tornbyggnader, orgelfaçader, kyrkoreparationer	7	16
hemställanden om vidtagande af reparationer, inredningar, be- sigtningar, värderingar m. m.		55
infordrade förklaringar, yttranden och handlingar		73
anmälanden		13
Intendentens och arkitekternes memorial		
ang. granskning af ritningar och kostnadsförslag till		
nya kyrkor	2	
nya husbyggnader	9	
om- och tillbyggnader samt inredning af hus	8	
tornbyggnad och värmelednings anbringande	2	
stadsplaner m. m.	13	34
med nya eller omarbetade ritningar och kostnadsförslag till		
nya kyrkor	13	
nya husbyggnader	7	
tornbyggnader, orgelfaçader, altare, altareprydnader, vapenhus och läktare m. m.	18	
husinredningar, värmelednings anbringande m. m.	5	
med generalförslag, renritningar och kopior	6	49
med infordrade utlåtanden		18
med anmälanden och hemställanden		7

Transp. 517

Konungens Befallningshafvandes skrivelser med	
årsredogörelser ang. kronans hus i länen	23
årsbesigtninginstrument och reparationsförslag.....	23
priskuranter, markegångstaxor m. m.	41
requisitioner å priskurantblanketter, medelsförskott m. m.....	7
hemställanden om inköp af inventarier, om disposition af lägenheter i kronans hus m. m.	9
Kamrerarens anmärkningsakter	7
d:o skrivelser med infordrade yttranden, med uppgifter om kassaställningen, med årsräkenskapen m. m.....	6
Ansökningar om antagande till extra ordinarie arkitekt och om tjänstledighet.....	4
d:o om anstånd med leveranser m. m.	13
Anbud å hvarjehanda arbetens verkställande	19
Räkningar	36
Qvittenser.....	26
Anordningar	15
Diverse	5
	tillsammans 751

ärenden, motsvarande 703 år 1875, 696 år 1874, 663 år 1873, 667 år 1872, 633 år 1871 och 649 år 1870. Derjemte hafva år 1876 till embetet inkommit, utan att i diarium införas, 327 räkningar angående utgifter för kronans hus i hufvudstaden samt de kassarapporter, som, enligt instruktionen, skola af kamreraren till embetet på vissa tider afgifvas.

Enligt registraturet hafva år 1876 från Öfverintendentsembetet utgått 417 expeditioner, af hvilka 116 utgjort underdåniga utlåtanden.

Förslag till ändringar i arbetsättet. Kansli- och kameralafdelningen.

Sedan Komitén sålunda redogjort för Öfverintendentsembetets uppkomst och utveckling, dess nuvarande åligganden och vidden af desamma, äfvensom för det förslag till förändrad organisation af embetet, som för omkring tio år sedan var å bane, har Komitén att tillse, huruvida med den nuvarande organisationen embetets verksamhet fullt motsvarar det med dess inrättande åsyftade ändamål, eller om i afseende på sättet för utöfvandet af denna verksamhet någon ändring kan vara att ifrågasätta.

Öfverintendentsembetets åligganden äro af dels administrativ dels teknisk natur. Göromålen af förra slaget, hvilka tillhöra embetets kansli-

och kameralafdelning, hafva sin motsvarighet inom andra förvaltningsgrenar och torde därför lämpligen böra ordnas på enahanda sätt, i den mån detta icke redan är förhållandet. I sådant hänseende har Komitén endast följande att anföra.

Enligt den för Öfverintendentsembetet gällande instruktion skall vid embetets sammanträden föras protokoll, i korthet upptagande föredragna ärenden och fattade beslut. Sekreteraren förer dessutom, i egenskap af föredragande, vid hvarje session en särskild lista öfver föredragna ärenden och beslutade åtgärder. Om dessa listor fullständigades, på sätt Komitén förut hemställt i fråga om protokollsföringen i Kammarkollegium och andra embetsverk, och förvarades, skulle af desamma tillräckligt utförligt kunna inhämtas, hvad vid embetets sammanträden förekommit, och vidare protokollsföring således blifva öfverflödigt.

De till Öfverintendentsembetets disposition ställda statsanslag utbetalas på embetets requisition af Statskontoret och insättas tillika med öfriga till embetet inflytande medel, för såvidt de icke till förestående utbetalningar genast behöfva användas, på depositionsräkning i riksbanken, hvars depositionsbevis af embetets sekreterare för kontroll annoteras. De invisningar deremot å dessa i banken inestående medel, som för utgifters bestridande af embetet utfärdas, underskrifvas af öfverintendenten och kontrasigneras af kamreraren, och öfver dessa invisningar förer öfverintendenten särskild anteckning. Att kamreraren, som sjelf uttager medlen, af hvilka en del är afsedd till förstärkning af den ineliggande, af honom, i egenskapen af kassör, omhänderhafda kassan, kontrasignerar invisningarne, kan icke anses fullt lämpligt, helst desamma äro grundade på af embetet fattade beslut och således lära, i likhet med embetets öfriga utgående expeditioner, böra kontrasigneras af föredraganden. Likaledes har Komitén funnit mindre ändamålsenligt, att kontrollbokföringen är på förutnämnda sätt fördelad, och får därför hemställa, att jemväl annoteringen af utfärdade invisningar må ske af embetets sekreterare, hvilken redan nu är att betrakta såsom kassaförvaltarens kontrollant.

Vidare har Komitén inhämtat, att å hyror samt en del genom försäljning af obrukbara materialier och dylikt tillfälligtvis inflytande medel qvittenser utfärdas af kamreraren, utan att de influtna medlen behöfva, enligt instruktionen, af särskild kontrollant annoteras. Dessa medel uppgå visserligen, såsom af Komiténs föregående redogörelse visar sig, till ringa belopp; men med god ordning synes dock öfverensstämmande, att äfven dessa upptagas i sekreterarens kontrollräkning.

Vidkommande användandet af sistnämnda medel, hvilka af embetet disponeras på enahanda sätt som anslaget till byggnader och reparationer, tillåter sig Komitén anmärka, att då för detta ändamål är anvisadt ett med hänsyn till behofvet bestämdt anslagsbelopp, samma medel synas icke böra af embetet direkt användas utan till statsverket redovisas.

I fråga om nybyggnader eller andra byggnadsföretag, hvilka genom Öfverintendentsembetets försorg skola verkställas, föras af kamreraren räkningar, upptagande anslagens belopp och de på grund af verkställda arbeten utbetalda medel; hvarjemte särskilda anteckningar öfver beslutade arbeten och derigenom disponerade medel äfven böra af vederbörande arkitekter, i deras egenskap af arbetschefer, föras; men då det är af synnerlig vigt att vid hvarje särskildt tillfälle, då arbetsbeställning ifrågasättes, fullt tillförlitligen utredes, om något och i sådant fall huru mycket af de för hela byggnadsföretaget anslagna medel återstår odisponeradt, har Komitén ansett önskligt, att för hvarje byggnadsanslag blefve fördt särskildt konto, jemväl inom embetets kansli- och kameralafdelning, öfver ej blott det anvisade anslaget och de deraf utbetalda medlen utan äfven beslutade arbeten och för dem beräknade kostnader, för hvilket ändamål styrelsens räkenskapsförare borde erhålla nödig del af styrelsens i sådant ärende fattade beslut.

Komitén hemställer på grund häraf,

att protokollsföringen i Öfverintendentsembetet må ordnas, på sätt ofvan blifvit antydt;

att Öfverintendentsembetets invisningar å dess i riksbanken innestående medel må utfärdas på samma sätt som andra från embetet utgående expeditioner och således af föredraganden kontrasigneras;

att öfver inflytande och utgående medel må af sekreteraren föras fullständig kontrollräkning;

att hyror och andra tillfälligtvis inflytande medel må till statsverket redovisas; samt

att för hvarje byggnadsanslag, som af Öfverintendentsembetet disponeras, må inom embetets kansli- och kameralafdelning föras särskildt konto, upptagande, jemte anvisade anslaget och verkstälde utbetalningar, beslutade arbeten och därför beräknade utgifter.

Att på fullt ändamålsenligt sätt ordna den del af Öfverintendentens-
 embetets verksamhet, som utöfvas genom ritnings- och byggnadsafdelning-
 en, är förenadt med flera svårigheter. De göromål, som hit äro hänfö-
 rliga och hvilka förutsätta ej blott vetenskapliga och konstnärliga insigter
 utan äfven skicklighet och erfarenhet i den praktiska tillämpningen af
 byggnadskonsten, kunna sammanföras till fem särskilda grupper, bestämda
 med hänsyn till embetets åligganden dels att granska ritnings- och kost-
 nadsförslag till offentliga byggnader, dels att vårda kronans i civilt ända-
 mål anslagna och under Öfverintendentens-embetets förvaltning ställda hus och
 lägenheter, dels att uppgöra ritningar och kostnadsförslag till byggnads-
 arbeten, dels att ombesörja verkställighet af beslutade nybyggnads- och
 reparationsarbeten för kronans räkning och dels att i vissa fall kontrollera,
 det fastställda ritningar vid byggnadsföretag följas.

*Ritnings- och
 byggnadsaf-
 delningen.*

Beträffande embetets granskningsåligganden synes intet vara att erinra
 vid det sätt, hvarpå desamma för närvarande fullgöras; hvilket gäller
 äfven i fråga om vården af kronans lägenheter i hufvudstaden, enär denna
 vård i första hand tillkommer en af embetets arkitekter med biträde af
 särskildt tillförordnade extra ordinarie tjänstemän, hvarigenom således en
 ständig, på sakkunskap grundad tillsyn öfver dessa lägenheter utöfvas i
 afseende å såväl behöfligheten af reparationer som ock sättet för beslutade
 reparationers verkställande. Annat är förhållandet med kronans lägenheter
 i landsorterna. Dessa lägenheter stå under Eders Kongl. Maj:ts vederbö-
 rande Befallningshafvandes närmaste inseende, och genom denna myndighet
 anordnas å lägenheterna årliga besigtningar, som verkställas af en magi-
 stratsperson med biträde af mer eller mindre kunnige, å orten bosatte
 handtverkare, hvilkas utlåtande angående behöflige till- eller ombyggnader
 eller reparationer ligga till grund för de förslag, som i sådant afseende
 från länsstyrelserna till Öfverintendentens-embetet årligen insändas. Dit in-
 komna, granskas förslagen från samtliga länen af embetets intendent, hvil-
 ken i sitt generalförslag upptager de arbeten, han för det kommande året
 pröfvat vara af nöden. De med ledning af detta förslag sedermera be-
 slutade arbetena verkställas derefter på entreprenad i kanske de flesta
 fall, enär konkurrens saknas, af just de handtverkare, hvilka påsynat bri-
 sterna, under det att kontrollen öfver deras afhjelpande utöfvas af någon
 tjänsteman inom länsstyrelsen, vanligen landskamreraren, eller ock af sär-
 skildt dertill förordnad person på platsen. Besigtningarne och första för-
 slagen till befunna bristers bättrande uppgöras, och kontrollen öfver arbe-
 tena utöfvas således af personer, hos hvilka man i allmänhet icke eger

förutsätta insigter af det slag, som för bedömande af dylika frågor äro erforderliga. Visserligen innehåller embetets instruktion, att Kongl. Maj:t vill, då sådant af behovet påkallas, på underdånig anmälan af Öfverintendentsembetet i nåder tillåta, att öfverintendenten eller intendenten, åtföljd af en utaf embetets yngre tjänstemän, företager inspektionsresor till rikets särskilda delar för att kontrollera verkställigheten af anbefalda byggnads- och reparationsåtgärder vid kronans hus och byggnader i landsorterna samt afgifva, der sådant finnes erforderligt, förslag till åtgärder i afseende å desammas vård och underhåll; men härmed afses naturligen endast större och viktigare arbeten, helst detta stadgandes tillämpning i alla förekommande fall skulle medföra, utom stora kostnader för statsverket, den olägenhet, att embetets chef eller hans närmaste man, intendenten, af dessa resor blefve mera upptagen, än gagneligt kunde vara för de maktpåliggande göromålen å embetsrunnet.

Hvad dernäst angår den Öfverintendentsembetet åliggande kontroll deröfver, att byggnader fullbordas i enlighet med fastställda ritningar, så — för såvidt denna kontroll skall utöfvas på stället och medan arbetet är under utförande — är berörda åliggande för närvarande inskränkt till de fall, då, på embetets underdåniga anmälan om behöfligheten af särskild tillsyn vid något byggnadsföretag, Eders Kongl. Maj:t pröfvar skäligt sådan föreskrifva; och åligger det då embetet att, efter anmälan af vederbörande »om byggnadsarbetets bringande till verkställighet», uppdraga åt någon af sina vid ritnings- och byggnadsafdelningen anstälde tjänstemän att till besigtigande af arbetet företaga inspektionsresa, hvarvid den förordnade tjänstemannen har att dels tillse, att den fastställda ritningen behörigen följes och dels, der sådant af behovet påkallas, tillhandagå vederbörande med erforderliga råd och upplysningar.

Äfven denna kontrollmyndighet utöfvas för närvarande i mindre grad, än önskligt är, och synes Komitén — enär ändamålet med den föreskrifna granskningen och fastställelsen af ritningar alldeles förfelas, om, såsom ej ovanligt lärer vara, vid byggnaders uppförande afvikelser, större eller mindre, från samma ritningar ske — böra, långt ifrån att inskränkas, utsträckas derhän, att der Öfverintendentsembetet finner en sådan tillsyn erforderlig, embetet må utan vidare omgång sjelft ega rätt att derom föreskrifva. Skälet, hvarföre denna tillsyn inskränkts till endast viktigare byggnadsföretag, är emellertid att söka i den uppoffring af tid och möda utan ersättning därför, hvilken embetets arkitekter vid utöfvandet af en dylik tillsyn måste vidkännas.

Sedan arkitekten efter genomgången 6- à 8-årig lärokurs inhemtat de insigter, som för arkitektyrkets utöfvande äro erforderliga, och i många fall genom utländska studieresor fullkomnat desamma, antages han till extra ordinarie arkitekt i embetet utan lön och med ringa arfvode; och först efter mångårig tjänstgöring kan han hoppas vinna befordran till ordinarie arkitekt. Den låga aflöning, som tillkommer honom i denna egenkap (för närvarande utgörande med dyrtidstillägg 2,400 kronor för förste och 1,200 kronor för andre arkitekt), gör det nödvändigt för honom, om han skall kunna förvärfva sin utkomst, att vid sidan af tjensten utöfva enskild verksamhet, och för den duglige arkitekten är, med byggnadsväsendets nuvarande utveckling och det alltmer känbara behovet vid byggnadsföretag af skickligt arkitektbiträde, denna enskilda verksamhet ganska väsentlig. Staten kan ej heller fordra, att personer, som i den enskilda företagsamheten kunna vinna riklig utkomst, skola för en obetydlig och för lefnadsbehofven otillräcklig aflöning, med åsidosättande af denna verksamhet, offra hela sin tid åt statens tjänst — hvilket ej heller, med hänsyn till arkitekternes utveckling och framåtskridande i deras yrke, skulle vara lämpligt, då ökad yrkesskicklighet måste genom den enskilda verksamheten väsentligen främjas — och, om den fordran uppställes å arkitekterna att uteslutande egna sin tid åt statens tjänst, är fara värdt att statens behof svårigen skulle kunna fyllas. Under dessa förhållanden är naturligt, att en af Öfverintendentembetet anbefald kontrollresa till orterna, hvarigenom arkitekten måste för längre eller kortare tid alldeles lägga å sido sitt enskilda, väl aflönade arbete eller ock mot dryg ersättning öfverlåta det åt biträden, är allt annat än eftersträfvansvärd, helst härtill kommer, att arkitekt, enligt resereglementet den 10 November 1865 med deri genom Kongl. kungörelsen den 12 Maj 1871 gjorda ändringar, endast får beräkna 3 kronor reseersättning per mil samt 4 kronor dagtraktamente — en ersättning som i de flesta fall är otillräcklig att betäcka ens sjelfva resekostnaden och som än mindre kan hålla honom skadeslös för hans derunder förlorade enskilda praktik.

Enahanda missförhållande mellan arbete och ersättningen derför visar sig ock i fråga om ritningars uppgörande, hvilket framgår deraf att enskildt beställda ritningar exempelvis till landtkyrkor betalas med 500 à 1,500 kronor, till större byggnadsföretag med 2,000 à 5,000 kronor, till boningshus med 500 à 1,500 kronor samt mindre ritningar till façader, ändringar af hus, dekorativa arbeten och dylikt med 100 à 500 kronor. Då ritningar till kronans hus uppgjorts, har visserligen stundom särskild

ersättning kunnat beredas den, som verkställt ritningen, på det sätt att, då åt Öfverintendentsembetet uppdragits ombesörjandet af den beslutade byggnadens utförande, embetet till tillsyningsman dervid utsett ritningsförfattaren, hvilken då åtnjutit tillsyningsarfvode från det till byggnaden beviljade anslag; men ofta hafva sådana ritningar uppgjorts utan att byggnadsföretaget sedermera kommit till stånd, och för dessa likasom för ritningar för offentliga auktoritetens och menigheters räkning — med undantag af någon gång särskildt begärda detaljritningar öfver å hufvudritning antydda konstruktioner eller prydnader — utgår ej någon särskild ersättning. Då vidare af alla fastställda ritningar till offentliga byggnadsföretag kopior skola göras för att till framtida efterrättelse i embetets arkiv förvaras, är tydligt, att arkitekternes aflöning ej motsvarar det af dem utförda arbete.

För afhjelpande af nu påpekade brister framstälde Öfverintendentsembetet år 1865 det förslag om särskilda länsarkitekters anställande, för hvilket Komitén här ofvan redogjort; och då detta förslag, såsom ofvan är nämnt, icke blef förkastadt, men endast för det dåvarande lemnadt utan vidare åtgärd, har Komitén ansett sig böra nu taga detsamma under öfvervägande.

Ehuruväl flera ganska talande skäl kunna anföras och blifvit anförda för berörda förslag, synas dock, åtminstone för närvarande, svårigheter möta för dess genomförande. Klart är att, om de med förslaget afsedda fördelar skola ernås, länsarkitektsplatserna måste besättas med i sitt fack fullt utbildade och skicklige arkitekter; men då sådana kunna förvärfvas stor, med ekonomiska fördelar förenad enskild praktik såväl i hufvudstaden eller andra större städer i riket som å landsbygden, så vilja de naturligtvis ej binda sig vid fasta platser i landsorterna, utan att på förhand vara tillförsäkrade en bestämd aflöning, någorlunda motsvarande den inkomst, de eljest kunde påräkna. Det jemförelsevis ringa arbete, som för *statens* räkning skulle åligga hvarje länsarkitekt, med hänsyn till kontrollen öfver allmänna byggnader inom hans distrikt samt vården om kronans, under Öfverintendentsembetets inseende stälde egendomar derstädes, bör, i betraktande af dessa byggnaders och egendomars *nuvarande* antal, ej blifva af tillräcklig betydenhet, för att en dylik tjänsteman billigtvis må kunna af staten lönas med något större belopp, och den bristande delen i hans årsinkomst skulle således antingen tillskjutas af de län, hvilka tillsammans bildade distriktet, eller ock förvärfvas genom enskild praktik inom detsamma. Osäkert är emellertid, huruvida länen nu och framdeles skola

befinnas villigare att ikläda sig en dylik uppoffring, än förhållandet var, då förslaget om länsarkitekters anställande förra gången underställdes landsingen, och ännu osäkrare torde vara, huruvida för arkitekten alltid skulle vara att påräkna inom distriktet tillräcklig enskild sysselsättning, äfven om antagas kunde, att allmänheten företrädesvis komme att hänvända sig till honom med sina uppdrag. Länsarkitekttjensters inrättande synes derföre Komitén för närvarande icke vara att förorda, utan torde all inspektion, fortfarande såsom hittills, böra utgå direkt från Öfverintendentsembetet. Om till dettas förfogande ställes ett penninganslag, hvilket vid de tillfällen, då embetet funne arbetsföretag i landsorten vara af den vigt, att en kontroll från det allmännas sida deröfver vore behöflig, finge anlitas på det sätt, att till den extra ordinarie tjänsteman inom embetet, hvilken till sådan kontrollresa förordnades, utbetaltes såsom dagarfvode, utöfver hvad i rese- och traktamentsersättning enligt gällande resereglemente skall utgå, så stort belopp, att kontrollanten icke blott icke behöfde för sjelfva resan göra förlust, utan jemväl kunde påräkna någon ersättning för den tid, han vore hindrad i sin enskilda verksamhet, skulle utan tvifvel tillräckligt antal duglige män ställa sig till embetets förfogande för ifrågasvarande ändamål. Under dylika resor kunde och borde en sakkunnig tillsyn utöfvas öfver kronans under Öfverintendentsembetets inseende ställda hus i orterna och således behöfliga reparationer i tid och på bästa sätt anordnas samt en tillförlitlig uppsigt öfver deras verkställande åstadkommas, hvaraf följden skulle blifva en ej ringa besparing i statens nuvarande utgifter för sådana nybyggnader och reparationer.

Vidkommande slutligen embetets åliggande med ritningars uppgörande och ersättningen derför, anser Komitén äfven härutinnan en förändrad anordning böra vidtagas. Å ena sidan kan ej staten aflöna ett flertal arkitekter så, att de, med åsidosättande af enskild verksamhet, uteslutande egna sig åt statens tjänst, men å andra sidan måste tillgodoses arkitekternes billiga anspråk, att deras arbete för statens räkning ersättes med ett belopp, något så när motsvarande hvad den enskilde för enahanda arbete betalar. Med fästadt afseende å båda dessa omständigheter, synes Komitén lämpligast, att embetets ordinarie arkitektpersonal inskränkes till det minsta möjliga antal eller det, som kan vara erforderligt hufvudsakligen för den embetet åliggande granskning af byggnadsförslag och vården om kronans egendomar, och att för ritningar, hvilka genom embetets försorg skola uppgöras eller omarbetas och icke kunna af den ordinarie personalen medhinnas, extra ordinarie arkitekter må anlitas. Ersättning

för ritning för kronans räkning skulle sålunda utgå, liksom nu är fallet, af det för sjelfva byggnaden anvisade anslaget, då sådan byggnad beslutades, och, om den ifrågasatta byggnaden ej kom till stånd, för hvarje särskildt fall, på underdånig hemställan af embetet, till utbetalande beviljas. Öfriga ritningar skulle af embetet ersättas med skäligen ansedt belopp, för hvilket ändamål ett särskildt anslag borde ställas till embetets disposition. Härigenom skulle ock den fördel vinnas, att ritningsmålen kunde uppdragas åt den för hvarje mål, med hänsyn till dess beskaffenhet, lämpligaste personen, då nu deremot vid målens fördelning embetets chef måste ej blott företrädesvis hålla sig till de ordinarie arkitekterna, utan ock tillse, att ej den ene jemförelsevis betungas med mera arbete än den andre. Den utgift, statsverket genom en sådan anordning finge vidkännas, komme till väsentlig del att betäckas af den besparing, som uppstode genom flera arkitekttjänsters indragning. Komme derjemte, hvad Komitén för sin del vill föreslå, offentliga auktoritetens och menigheters rätt att utan ersättning från Öfverintendentsembetet erhålla omarbetade och i vissa fall nya ritningar att upphöra, och blefve dem ålagdt, såsom billigt synes vara, att för hvarje ritning utgifva antingen hela dess verkliga värde eller ock större eller mindre del deraf, skulle den af förändringen föranledda tillökning i utgifter blifva ringa, om ens någon. En följd af sistnämnda förslag skulle ock blifva minskning i Öfverintendentsembetets göromål med granskning och omarbetning af för fastställelse insända ritningar, enär vederbörande då torde finna med sin fördel förenligt att redan i första hand vända sig till embetet eller ock anlita enskild sakkunnig person för önskade ritningars uppgörande, i stället för att, såsom nu ej sällan sker, till embetet insända odugliga förslag, hvilka af embetet utan ersättning måste omarbetas för att blifva användbara.

Då en betydlig del af de göromål, som nu förrättas af Öfverintendentsembetets ordinarie arkitekter, således skulle, enligt Komiténs mening, öfverflyttas på extra ordinarie tjänstemän vid embetets ritnings- och byggnadsafdelning, synas för anställning såsom sådan böra föreskrifvas enahanda kompetensvilkor, som nu gälla för anställning såsom ordinarie arkitekt.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt, föreslår Komitén,

att, för åstadkommande af kontroll deröfver, att offentliga byggnadsföretag fullbordas i enlighet med vederbörligen fastställda ritningar, Öfverintendentsembetet må ega att, när sådant af embetet pröfvas behöfligt, uppdraga åt någon af de vid ritnings- och

byggnadsafdelningen anställde ordinarie eller extra ordinarie tjänstemän att företaga inspektionsresor, under hvilka nödig tillsyn öfver kronans hus och lägenheter i orterna tillika skall utöfvas;

att under dylika resor må af extra ordinarie tjänsteman åtnjutas, jemte rese- och traktamentsersättning enligt gällande resereglemente, särskildt dagarfvode till belopp, som af Öfverintendentsembetet, med hänsyn till det med resan förenade uppdragets vikt och omfång, bestämmes;

att uppgörande af ritningar, som åligga Öfverintendentsembetet och ej af den ordinarie tjänstemannapersonalen medhinnas, må af embetet uppdragas åt extra ordinarie tjänstemän emot ersättning, på sätt Komitén här ofvan föreslagit;

att, för ritningar, som hos Öfverintendentsembetet uppgöras och icke verkställas för kronans räkning, vederbörande må förpligtas att erlægga lösen eller ersättning, motsvarande ritningens af embetet bestämda värde eller åtminstone någon del deraf;

att sålunda inflytande medel må varda till statsverket redovisade; samt

att för anställning såsom extra ordinarie tjänsteman vid Öfverintendentsembetets ritnings- och byggnadsafdelning må föreskrifvas samma kompetensvilkor, som nu gälla för anställning såsom ordinarie arkitekt.

Såsom redan är omförmäldt, utgöres verkets styrelse af dess chef, öfverintendenten, hvilken ensam tillkommer beslutanderätten i förekommande ärenden, samt af intendenten och sekreteraren; men vid embetets sammanträden skola jemväl närvara de af arkitekterna, hvilka öfverintendenten finner skäl tillkalla; egande samtliga närvarande tjänstemännen yttrande- och reservationsrätt i de ärenden, som afgöras. För närvarande bevistas sammanträdena i allmänhet af alla förste och en bland andre arkitekterna. Skälet, hvarföre jemväl desse tjänstemän ansetts böra deltaga i öfverläggningen, torde kunna sökas i den omständigheten, att, då nu gällande instruktion utfärdades, dels dåvarande Kongl. Museum var förenadt med Öfverintendentsembetet, dels ock öfverintendenten var, såsom ännu är förhållandet, præsens i Akademien för de fria konsterna, till följd hvaraf vid

Verkets styrelse.

öfverintendentsplatsens besättande hittills icke torde tagits uteslutande hänsyn till embetets behof af en, särskildt i byggnadskonst, teoretiskt och praktiskt kunnig chef, utan snarare uppsökts män med allmän konstbildning. Sedermera har dock, såsom förut blifvit omnämndt, det efter nämnda Musei upphörande inrättade Nationalmuseum skiljts från Öfverintendents-embetet och erhållit särskild föreståndare, hvilket förr eller senare torde blifva nödvändigt äfven i fråga om Akademien för de fria konsterna. Öfverintendentsembetets chef kan derföre redan under nuvarande förhållanden mera än förut och skulle, om han befriades från förmanskapet vid nämnda Akademi, kunna uteslutande egna sin tid åt embetets maktpåliggande göromål samt, i besittning af de egenskaper, som af göromålens beskaffenhet företrädesvis påkallas, icke blott med sakkunskap leda och öfvervaka arbetets gång, utan ock sjelf mera omedelbart ingripa deri. I sådant afseende borde honom särskildt åligga att, för byggnadsväsendets främjande, med oafbruten uppmärksamhet följa dess utveckling och framsteg inom riket och, så mycket ske kan, äfven i främmande länder samt, i den mån tiden det medgäfve, deltaga i granskningen af viktigare ritningsmål och afgifva utlåtanden i större frågor af teknisk art.

I anseende till ärendenas vikt lärer vara nödigt, att intendenten och sekreteraren fortfarande gemensamt deltaga i deras handläggning och yttra sina meningar om det beslut eller den åtgärd, hvartill hvarje mål bör föranleda, med ansvar för dem jemte chefen för de beslut, mot hvilka de icke anmält reservation. Deremot synes de underordnade tjänstemännens ständiga närvaro vid embetets sammanträden icke vara nödvändig; chefen naturligtvis obetaget att efter behof affordra dem upplysningar och utredningar i förekommande frågor.

Intendenten lärer företrädesvis böra sysselsätta sig med granskning af inkomna ritnings- och kostnadsförslag samt biträda med viktigare ritningars uppgörande. Enligt instruktionen åligger hela föredragningskyldigheten sekreteraren, beroende på svårigheten att, i fråga om de hos Öfverintendentsembetet förekommande mål, uppdraga en bestämd gränsskilnad mellan ärenden af teknisk och administrativ beskaffenhet, då i allmänhet hvarje ärende innebär frågor af båda slagen, hvilka med hvarandra sammanhänga och af hvarandra äro beroende; men föredraganden biträdes dock af intendenten vid utredningen af den tekniska delen af hvarje ärende; och härvid torde jemväl för framtiden böra förblifva. Då vid öfverintendentens frånvaro hans plats skolat och fortfarande torde böra företrädas af intendenten, är nödvändigt, att denne med noggrannhet följer samtliga

målen för att icke vid sådana tillfällen vara för ärendena samt sättet för deras behandling och afgörande främmande; hvaremot intendenten, hvars tid blifver af alla dessa göromål fullt upptagen, synes böra befrias från honom nu åliggande bestyr med kronans hus och lägenheter i landsorterna.

I fråga om sekreterarens göromål har Komitén endast att erinra om det ofvan framställda förslaget att åt honom uppdraga förandet af fullständig kontrollräkning öfver inflytande och utassignerade medel. Med hänsyn till såväl detta nya åliggande som sekreterarens skyldighet att bereda och handlägga, jemte andra mål, alla inom embetet förekommande kamerala ärenden, och då andre ordinarie tjänstemannen på denna afdelning hufvudsakligen åligger kassörs- och bokhållaregöromål, lärer innehafvaren af sekreterarebefattningen rätteligen vara att anses såsom sekreterare och kamrerare.

Komitén hemställer alltså,

att Öfverintendentsembetet må såsom styrelse utgöras af en öfverintendent, chef för verket, samt en intendent och en sekreterare, såsom ledamöter, med hufvudsakligen de åligganden, som här ofvan blifvit antydda.

Å Öfverintendentsembetets ritnings- och byggnadsafdelning äro för närvarande anstälde, förutom intendenten, tre förste och fyra andre arkitekter. Under förutsättning att Komiténs förut afgifna förslag om extra ordinarie tjänstemäns användande för ritningars uppgörande, i den mån dessa icke af embetets ordinarie personal medhinnas, vinner Eders Kongl. Maj:ts nådiga bifall, och med antagande, att såväl öfverintendenten som intendenten komma att verksamt deltaga i embetet åliggande göromål, skulle i Komiténs tanke endast två ordinarie arkitekter blifva för embetets behof erforderlige. En af dem skulle, såsom nu, med biträde af särskildt dertill förordnade extra ordinarie tjänstemän handhafva vården om kronans hus i hufvudstaden; och ehuru dennes tid blefve i det närmaste härmed upptagen, torde han dock derjemte i någon mån kunna biträda med gransknings- och ritningsgöromål. Den andre arkitekten borde öfvertaga de intendenten nu åliggande bestyr med kronans hus och lägenheter i landsorterna samt, med hänsyn till detta åliggande, företrädesvis af Öfverintendentsembetet anlitas för de kontrollresor till orterna, embetet kan finna behöfliga för tillsyns utöfvande i fråga om nämnda hus, dervid äfven offentliga byggnadsföretag utom Öfverintendentsembetets förvaltning kunde

*Öfverintendentsembetets
öfriga personal.
Ritnings- och
byggnadsafdelningen.*

af honom inspekteras; och torde jemväl för denne tjensteman blifva tid öfrig att biträda vid andra inom embetet förefallande göromål.

*Kansli- och
kameralafdel-
ningen.*

A Öfverintendentsembetets kansli- och kameralafdelning tjenstgör, utom sekreteraren, en »kamrerare och kassör»; hvarjemte i gällande stat är upptaget arfvode åt en kanslist och kammarskrifvare. De göromål, som tillkomma bemälde kamrerare och kassör, äro af mindre omfattning och komma icke synnerligen att ökas genom den något vidlyftigare bokföring i fråga om de till Öfverintendentsembetets disposition ställda byggnadsanslag, hvarom Komitén i det föregående hemställt. Endast i slutet och början af hvarje år eller omkring fyra månader är hans tid fullt upptagen, då han, jemte årsräkenskapens afslutande, har att granska alla i slutet af hvarje år inkommande räkningar öfver samtliga utgifter såväl för reparationer vid kronans hus i hufvudstaden och i landsorterna som ock för de kronans nybyggnader, hvilka genom Öfverintendentsembetet ombesörjas; och under denna tid kan till och med någon gång särskildt biträde vara behöfligt, på det arbetet ej må blifva fördröjdt. Under öfriga delen af året deremot kan han utan svårighet, jemte tjenstgöring i andra verk, medhinna då förekommande göromål. Någon annan af Öfverintendentsembetets tjenstemän kan dock ej, jemte egna åligganden, öfvertaga äfven dessa, och då de icke lämpligen böra uppdragas åt ett extra biträde, helst med befattningen är förenadt omhänderhafvande och redovisning af medel till stort belopp, blifver en ordinarie tjensteman, utom sekreteraren, fortfarande behöflig på kansli- och kameralafdelningen. De till nu ifrågasvarande tjenstebefattning hörande åligganden äro dock, såsom redan blifvit anmärkt, ej kamreraregöromål, hvarföre nuvarande benämningen af »kamrerare och kassör» torde böra utbytas mot den af »kassör och bokhållare».

De med kanslist- och kammarskrifvarebefattningen förenade göromål lära, i enlighet med Komiténs förslag om indragning af lägsta gradens tjänster i förut reglerade embetsverk, böra af extra biträden bestridas.

Hos Öfverintendentsembetet äro för närvarande anstälde två vaktmästare. Till följd af embetets bestyr med kronans hus i hufvudstaden äro desse upptagne med uträttande utom embetet af ärenden i och för dessa hus, och den ene af dem har derjemte till åliggande att egna tillsyn åt det förråd af gamla, vid reparationer eller ombyggnader af kronans hus med nya ersatta eller eljest obehöfliga byggnadsmaterialier af hvarjehanda slag, hvilka under embetets vård förvaras, till dess de samlats i tillräcklig mängd för att med fördel kunna å auktion försäljas; och då en vaktmästare städse bör vara att tillgå i embetet vid andra förefallande

behof, blifva således två vaktmästare inom verket fortfarande behöflige, af hvilka den ene lärer böra i stat upptagas såsom förste vaktmästare.

Komitén föreslår således,

att Öfverintendentsembetets ritnings- och byggnadsafdelning må utgöras af, förutom intendenten, två arkitekter;

att å embetets kansli- och kameralafdelning må, sekreteraren oberäknad, anställas en »kassör och bokhållare»;

att arkitekterne må, på sätt redan är förhållandet med intendenten och sekreteraren, efter öfverintendentens underdåniga anmälan, utnämnas af Eders Kongl. Maj:t samt kassören och bokhållaren af Öfverintendentsembetet tillsättas; äfvensom

att embetets vaktbetjening bestämmes till en förste vaktmästare och en vaktmästare.

I fråga om ordningen för beviljande af tjänstledighet, som kan blifva *Tjänstledighet* erforderlig för Öfverintendentsembetets tjänstemän, samt för vikaries för- *och vikaries* ordnande under sådan ledighet, hemställer Komitén, *förordnande.*

att Öfverintendentsembetet må ega, vid förefallande behof, bevilja tjänstledighet åt intendenten samt sekreteraren under en och en half månad och åt öfrige tjänstemän under tre månader samt för den tjänstledige förordna vikarie; men att, om sådan ledighet blifver erforderlig för längre tid, frågan derom samt om tjänstens uppehållande under tiden skall Eders Kongl. Maj:ts nådiga pröfning underställas.

Om än, enligt Komiténs förslag, tillsynen öfver kronans hus i orterna samt kontrollen öfver offentliga byggnadsföretag derstädes framgent skulle i väsentlig mån komma att utöfvas genom kontrollresor af Öfverintendentsembetets tjänstemän, torde dock tillfälle icke böra saknas för öfverintendenten att, såsom hittills, sjelf utöfva den allmänna tillsyn i detta afseende, honom såsom embetets chef bör åligga, hvadan Komitén föreslår, *Inspektionsresor.*

att öfverintendenten må, då Eders Kongl. Maj:t efter underdånig anmälan så nödigt finner, företaga inspektionsresor till orterna för ofvan angifna ändamål.

*Allmänna
grunder och
vilkor för lö-
neregleringen.*

De vilkor för åtnjutande af aflöning enligt ny stat och de allmänna grunder för löneregleringen, hvilka vid pröfningen af Komiténs redan afgifna förslag blifvit fastställda för andra embetsverk, lära böra blifva gällande äfven för Öfverintendentsembetets embets- och tjänstemän samt betjente; dock att kassören och bokhållaren, hvars göromål inom embetet, efter hvad ofvan är visadt, ej komma att upptaga hans hela tid, synes icke böra tillerkännas rätt till årlig semester, men å andra sidan ej heller böra förmenas att med denna sin befattning förena annan tjänst å rikets, Riksdagens eller kommuns stat, helst Komitén, såsom här nedan skall närmare framhållas, anser denne tjänstemans löneförmåner böra utgå med lägre belopp, än som i allmänhet blifvit fastställda för tjänstemän inom lägsta tjänstegraden; hemställande derföre Komitén,

att embets- och tjänsteman vid Öfverintendentsembetet skall vara underkastad den vidsträcktare tjänstgöringsskyldighet eller jemkning i åligganden, som vid en möjligen inträdande förändrad organisation af embetet eller dess särskilda afdelningar eller eljest i allmänhet kan varda stadgad, äfvensom att, derest i en framtid verkets ställning inom förvaltningen så förändras, att detsamma ej längre kan såsom sjelfständigt embetsverk anses, vara förpligtad att, med bibehållande af den tjänstegrad och aflöning han innehar, efter den nya arbetsordningen sköta de med tjänsten förenade göromål;

att med embete eller tjänst i Öfverintendentsembetet — med undantag af kassörs- och bokhållare-tjänsten — icke må förenas annan tjänst å rikets, Riksdagens eller kommuns stat, ej heller annan tjänstebefattning, med mindre den finnes icke vara hinderlig för fullgörande af tjänstgöringen i embetet; dock att tjänsteman, som vid den nya löneregleringens inträdande redan innehar tjänst utom embetet, må densamma bibehålla, så länge den icke är för tjänstgöringen i embetet hinderlig;

att aflöningarne för Öfverintendentsembetets embets- och tjänstemän samt betjente fördelas i lön och tjänstgöringspenningar, hvilka senare få uppbäras endast för den tid, tjänstens innehafvare verkligen tjänst-

gjort eller åtnjutit semester, men skola för den tid, han eljest varit från tjänstgöring befriad, utgå till den, som tjänsten förrättat;

att den, som af sjukdom hindras att sin tjänst förrätta, eger uppbära hela lönen, men att den, som eljest undfår ledighet för svag helsas vårdande, enskilda angelägenheter eller särskilda uppdrag, kan förpligtas att under ledigheten utöfver sina tjänstgöringspenningar afstå så mycket af lönen, som för tjänstens förrättande erfordras eller eljest pröfvas skäligt;

att vid sjukdomsförfall, eller när det erfordras i följd af embetsresor eller för beredande af semester, tjänsteman af lägre grad skall vara skyldig att, om han förordnas till högre befattning inom Öfverintendentsembetet, densamma, emot åtnjutande, i förstnämnda fall, af de för befattningen anslagne tjänstgöringspenningar, men eljest af deremot svarande belopp, i stället för egna tjänstgöringspenningar, bestrida, dock ej längre än tre månader under ett år;

att, der förhöjning af lönen efter viss tids fortsatt innehafvande af samma tjänst anses böra medgifvas, tidpunkten för första förhöjningen bestämmes att inträda efter fem år, under vilkor att innehafvaren mera än fyra år af denna tid sjelf bestridt sin egen eller, på grund af förordnande, annan statens tjänst, dock att härvid icke må föras honom till last den tid han åtnjutit semester, och för andra förhöjningen, om sådan eger rum, efter ytterligare fem år, på samma vilkor, under iakttagande, hvad såväl den ena som den andra förhöjningen angår, deraf att den högre aflöningen ej får tillträdas förr än vid början af kalenderåret näst efter det den stadgade tjänsteåldern blifvit uppnådd; börande löntagaren dervid tillgodoräknas den tid, som före den nya statens utfärdande förflutit från hans tillträde till tjänsten, vare sig på grund af fullmakt eller konstitutorial eller på grund af förordnande i följd af frågan om verkets omorganisation;

att tjänsteman skall, då han uppnått 65 lefnads- och minst 35 tjänsteår, vara förpligtad att med oafkortad lön såsom pension från tjänsten afgå, Eders Kongl. Maj:t eller Öfverintendentsembetet, der det tillkommer detta att afskedet utfärda, dock obetaget att låta med detsamma anstå, derest och så länge den pensionsberättigade pröfvas kunna i tjänsten på ett tillfredsställande sätt gagna det allmänna och kan finnas villig att i densamma kvarstå; samt

att semester må åtnjutas af verkets chef och andra gradens tjänstemän under en och en half månad samt af embetets arkitekter under en månad årligen.

Löneförmåner. Komitén har nu i ordningen att yttra sig om beloppen af de löneförmåner, som böra tillkomma Öfverintendentsembetets embets- och tjänstemän samt betjente.

Hvad härvid först angår öfverintendenten, så, enär denne för sitt embetes utöfning nödvändigt måste ega, jemte administrativ förmåga, grundliga insigter i byggnadskonstens teori och dess tillämpning, hvilka insigters användande i *enskilda* värf skulle för honom medföra stora pekuniära fördelar, men med hans maktpåliggande göromål såsom Öfverintendentsembetets chef icke låter sig förena enskild praktik, hvilken ej heller skulle vara lämplig med afseende å hans ställning inom embetet och till honom underordnade arkitekterne, har Komitén ansett aflöningen för honom böra bestämmas till 7,500 kronor, deraf 5,000 kronor lön och 2,500 kronor tjänstgöringspenningar, eller lika med hvad Komitén föreslagit för landtmäteridirektören.

Intendenten och sekreteraren torde, hädanefter såsom för närvarande, i aflöningsväg böra blifva sins emellan likstälde, och, enär de i afseende på tjänsteställning äro närmast jemförlige med landtmäterisekreteraren, erhålla lika aflöning med denne eller 3,000 kronor lön och 1,500 kronor tjänstgöringspenningar jemte två ålderstillägg, hvardera å 500 kronor.

Med hänsyn till den jemförelsevis mindre omfattande sysselsättning, kassören och bokhållaren har af de honom inom Öfverintendentsembetet åliggande göromål, kan hans aflöning icke skäligen sättas lika med den för sådane lägsta gradens tjänstemän i andra embetsverk, som hafva full sysselsättning af sina tjänsteåligganden; men med fästadt afseende å beloppen af de anslag, han omhänderhar och för hvilka han är redovisningsskyldig, synes densamma dock icke böra bestämmas lägre än till

2,000 kronor, hvaraf 1,400 kronor skulle utgöra lön och 600 kronor tjänstgöringspenningar.

Vaktbetjeningen hos Öfverintendentsembetet torde böra åtnjuta enahanda löneförmåner som betjente inom andra embetsverk.

Hänförande Öfverintendentsembetets arkitekter till första gradens tjänstemän, hemställer alltså Komitén,

att aflöningen för Öfverintendentsembetets embets- och tjänstemän samt betjente må bestämmas i enlighet med härhos under litt. A bifogade förslag till stat.

Derest Komiténs nu framställda förslag i fråga om antalet af Öfverintendentsembetets ordinarie tjänstemannapersonal samt vilkoren för den nya aflöningens åtnjutande varda godkände, erfordras, under förutsättning att tjänstgöringspenningarne inom de särskilda graderna beräknas på sätt Komitén hemställt, till vikariatsersättning under semester för samma personal ett belopp af 887 kronor 50 öre. Antages vidare öfverintendenten vara under en månad af året upptagen af inspektionsresor, blifva för chefsplatsens fyllande under denna tid ytterligare 208 kronor 33 öre behöfliga. Till vikariatsersättning skulle sålunda komma att erfordras ett årligt belopp af tillsammans 1,095 kronor 83 öre.

*Vikariat, extra
biträden och
extra ordinarie
arkitekter
m. m.*

Årliga kostnaden för renskrifning hos Öfverintendentsembetet har af Komitén beräknats till 500 kronor.

Sekreterarens viktiga och mångartade åligganden göra nödigt för honom att ständigt ega tillgång till extra biträde i och för de löpande göromålen; och då äfven kassören och bokhållaren, om också blott tillfälligtvis, kan blifva i behof af sådant biträde, har Komitén ansett en årlig summa af 1,800 kronor vara härför erforderlig.

Om Komiténs hemställan, att det inom Öfverintendentsembetet förekommande ritningsarbete, som åligger embetets nuvarande arkitekter, hädanefter skall af extra ordinarie arkitekter mot ersättning verkställas, vinner godkännande, är härför ett särskildt anslag behöfligt. Dess storlek, beroende på mängden af hvarje år förekommande ritningar, kan dock nu endast ungefärligen bestämmas. Efter beräkning af det antal ritningar, som verkstälts under ett flertal af senare åren, samt med ledning af de uppgifter om deras värde, Komitén inom Öfverintendentsembetet erhållit, synes emellertid, under förutsättning att ritningar för kronans räkning betalas på sätt Komitén förut hemställt, ett årligt belopp af 4,000 kronor vara, åtminstone tills vidare och till dess erfarenhet härom kan vinnas, för embetets behof i detta afseende tillräckligt.

Slutligen böra, enligt Komiténs ofvan framställda förslag, till Öfverintendentsembetets disposition ställas medel att användas till dagarfvode, utöfver författningsenlig rese- och traktamentsersättning, åt de embetets extra ordinarie tjänstemän, som förordnas att till landsorterna företaga kontrollresor för utöfvande af tillsyn öfver kronans hus och lägenheter samt offentliga byggnadsföretag derstädes; och anser Komitén härtill årligen erfordras omkring 600 kronor eller för slutsummans jemnande 604 kronor 17 öre.

Komitén föreslår derföre,

att för här ofvan angifna ändamål ställes till Öfverintendentsembetets förfogande ett årligt anslag af 8,000 kronor.

Stat.

Den af Komitén för Öfverintendentsembetet föreslagna stat upptager 6 ordinarie embets- och tjänstemän samt slutar å..... kronor 34,400: — och då, enligt nu gällande stat (bil. litt. B), embetets ordinarie tjänstemannapersonal uppgår till ett antal af 12 och desses löneförmåner, tillsammans med öfriga utgifter för embetet, till » 30,057: —

skulle, enligt Komiténs förslag, ordinarie personalen sålunda blifva minskad med 6, men kostnaderna ökade med » 4,343: —

Denna tillökning har sin grund i Komiténs hemställan, dels att ritningsarbetet inom Öfverintendentsembetet i allmänhet skall särskildt ersättas och dels att kontrollen öfver byggnadsarbetens utförande i landsorterna må blifva fullständigare än hittills; men om Komiténs tillika gjorda förslag, att ritningar, hvilka för offentliga auktoritetens och menigheters räkning uppgöras vare sig af nyo eller genom omarbetning, skola af dem med fulla värdet eller någon del deraf godtgöras, och denna lösen till statsverket redovisas, vinner godkännande, skulle statsverket derigenom beredas en ej obetydlig inkomst, och dess utgifter för Öfverintendentsembetet således i verkligheten komma att föga öfverstiga de nuvarande.

Det för beredande af ålderstillägg åt dertill berättigade tjänstemän och betjente inom Öfverintendentsembetet erforderliga belopp lärer hvarje år för det nästkommande böra beräknas och jemte ålderstillägg till öfriga under Finansdepartementet hörande verk uppföras såsom förslagsanslag under riksstatens sjunde hufvudtitel.

Med återställande af Öfverintendentsembetets till Komitén remitterade underdåniga skrifvelse af den 25 November 1873, får Komitén härmed underdånigst öfverlemnna det särskilda yttrande, innefattande afvikelse från Komiténs beslut, som en af dess ledamöter afgifvit; och Komitén framhärdar med djupaste vördnad, trohet och nit,

Stormäktigste, Allernådigste Konung!

Eders Kongl. Maj:ts

underdånigste, tropligtigste
tjenare och undersåtar

ERIK LJUNGSTEDT. F. W. SCHOLANDER. O. R. HAMMAR.

AUG. EKMARCK. LISS OL. LARSSON.

Aug. Hagman.

Stockholm den 16 Oktober 1877.

Lätt A.

Förslag till Stat

för Öfverintendentsembetet, att tillämpas från och med år 1879.

	Lön. Kronor.	Tjenst- göringspen- ningar. Kronor.	Summa. Kronor.	
Öfverintendenten	5,000	2,500	7,500	
Ritnings- och byggnadsafdelningen.				
1 Intendent	3,000	1,500	4,500	Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor.
1 Arkitekt.....	1,800	1,200	3,000	
1 d:o	1,800	1,200	3,000	
Kansli- och kameralafdelningen.				
1 Sekreterare	3,000	1,500	4,500	Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor.
1 Kassör och bokhållare	1,400	600	2,000	
Till vikariatsersättning, arfvoden åt extra biträden och extra ordinarie arkitekter samt renskrifningskostnad m. m.	—	—	8,000	
1 Förste vaktmästare	800	300	1,100*)	Efter 5 år kan lönen höjas med 100 kronor.
1 Vaktmästare	500	300	800*)	
Summa	—	—	34,400	

*) Om vaktmästare åtnjuter bostad jemte vedbrand, böra, såvida icke dessa förmåner tillkomma honom såsom portvakt eller för andra åligganden utöfver tjensten, desamma till ett värde af 150 kronor inberäknas under lönen, hvilken i sådant fall bör utgå för förste vaktmästare med 650 kronor och för vaktmästare med 350 kronor kontant.

Litt. B.

Aflöningsförmåner

för Öfverintendentsembetets embets- och tjenstemän samt
betjente, m. m. år 1876.

	Lön. Kronor.	Dyrtids- tillägg. Kronor.	Summa. Kronor.
Öfverintendenten	5,500	500	6,000
Ritnings- och byggnadsafdelningen.			
1 Intendent	3,000	600	3,600
1 Förste arkitekt	2,000	400	2,400
2 d:o d:o	4,000	800	4,800
1 Konduktör (andre arkitekt)	1,000	200	1,200
3 d:o (d:o)	3,000	600	3,600
Kansli- och kameralafdelningen.			
1 Sekreterare	3,000	600	3,600
1 Kamrerare och kassör	1,000	200	1,200
1 Kanslist och kammarskrifvare	1,000	200	1,200
1 Vaktmästare	500	—	500 ¹⁾
1 d:o	500	—	500 ²⁾
Härtill komma arvoden och gratifikationer åt e. o. biträden och vaktmästare samt renskrifningskost- nad, år 1876 uppgående till			1,457
Summa	—	—	30,057

¹⁾ jemte fri bostad i Öfverintendentsembetets hus samt vedbrand.

²⁾ jemte en mindre bostadslägenhet.

Särskild mening

af

Liss Ol. Larsson.

Endast i fråga om öfverintendentens löneförmåner har jag varit af olika mening med Komiténs flertal, i det jag för min del velat föreslå samma lönebelopp för öfverintendenten, som det jag i min reservation till Komiténs betänkande angående Landtmäteristyrelsen föreslagit för landtmäteridirektören, eller 6,400 kronor, deraf 4,400 kronor såsom lön och 2,000 kronor såsom tjänstgöringspenningar, med rätt till ett ålderstillägg å 600 kronor efter 5 års tjänst.
